A gutori román kori templom

2010 július 05. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Visszatérünk az 1920-ban Csehszlovákiának ítélt, ma Szlovákiához tartozó, túlnyomórészt magyarok lakta Csallóköz középkori m?emlékeihez. Ezúttal a két hete bemutatott Somorjával szomszédos kis faluba, Gutorba látogatunk el. A hatszáz lelkes település (hivatalos neve Hamuliakovo, az 1945-ig a környéken élt németek Guternnek nevezték) els? ízben az Aranybulla esztendejében, 1222-ben bukkant fel egy oklevélben, „de Gutt” szóösszetételben. 1287 és 1337 között ismét szerepelt, mégpedig plébániai helyként, ami azért érdekes, mert még a középkorban Somorja fiókegyházává lett.
Gutor Szent Kereszt titulusú régi egyházát az 1857-ben a helyszínen járt Ipolyi Arnold „számtalan újításai dacára is eredeti gót és valószín?leg kés? gót épületnek” írta le. Ne legyünk igazságtalanok, csupán az elmúlt negyed évszázadnyi id? alatt is – amióta e sorok írója vissza-visszalátogatott a tüneményes m?emlékhez – sokat változott az épület külleme és környezete, nemhogy hat évszázad alatt. A szóban forgó templom valójában ugyanis az 1200-as évek közepe táján épült, többnyire román stílusban. Nyugati tornyának három egymás feletti sorban lév? félköríves ikerablakai, a hajó déli kapuzata és l?rései, a szentély tölcsérbéllet? ablakai és más részletei (f?részfogas fríz, íves vakárkádsor, keretes faltükrök) XIII. századi keletkezésre vallanak. Ipolyit alighanem az téveszthette meg a korhatározásban, hogy a templom apszisa sokszög? – s nem félköríves vagy egyenes záródású –, azonban ennél a rendhagyó megoldásnál sokkal fontosabb a szentély ablakaival jelzett emeletes forma. E formájában a gutori templom igazán egyedülálló a középkori magyar emlékanyagban. (A közeli deáki bencés apátsági templom szintén kétszintes ugyan, de szerkezetük és minden részletük különbözik egymástól.)
A téglából készült épület bels? hossza (a torony alatti el?csarnok nélkül) 12 méter, a hajó 6,5, a szentély 4,5 méter széles. Román kori sík mennyezet fedi, dongaboltozat csupán a szentélyt borítja, amely az 1260–70-es évekb?l származik. Az 1972 és 1984 között kisebb-nagyobb megszakításokkal folyt feltárás és renoválás igyekezett tisztázni és bemutatni a templom román stílusjegyeit, emiatt lebontották a XIX. századi sekrestyét, az el?csarnokot és az újabb kori támpilléreket. Más kérdés, hogy a kiszolgáló épületrész helyére tervezett modern, csigavonal alaprajzú, üvegfalú sekrestye különbül mutat e ritka szépségú m?emlékhez toldva, mint amelyet lebontottak.
1981-ben kerültek el? a templomhajó északi falának vakolatrétegei alól annak a freskóciklusnak a részletei, amely az 1200-as évek dereka és a XV. század vége közt több periódusban keletkezett. Legfontosabb közülük Szent László király legendájának néhány töredéke – a leányrabló kun üldözése és a párviadal jelenete –, amelyr?l László Gyula vetette fel az 1488-as augsburgi Thúróczy Krónika címlapképével való hasonlatosságot.
A többnyire ma is magyarok lakta faluba az utóbbi években egyre többen költöznek ki a nyugalomra vágyók a közeli Pozsonyból, dacára annak, hogy a b?si er?m? felduzzasztott vízszintje meghaladja a templom tornyának magasságát…

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló